
Kailasavarnanam 8

कैलासवर्णनम् ८

Document Information

Text title : Kailasavarnanam 8

File name : kailAsavarNanam8.itx

Category : shiva, shivarahasya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mAheshvarAkhyah prathamAMshaH | adhyAyaH 28-29-30 | vAvRittashlokaH ||

Latest update : December 17, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 20, 2023

sanskritdocuments.org

Kailasavarnanam 8

કૈલાસવર્ણનમ્ ૮

(કૈલાસશૈલે અષ્ટદિકપ્રતિષ્ઠિતાન્ નિષધહેમકૂટાદિનિવાસવર્ણનમ્ ૮)

સ્કન્દઃ -

તસ્યાન્તરે ચ પ્રાકારો નવરત્નવિચિત્રિતઃ ।

અષ્ટાશીતિસહસ્રાણાં યોજનોચ્છ્રયકલ્પિતઃ ॥ ૨૮.૧ ॥

ચતુર્દશમહેશેન મનસૈવ પ્રકલ્પિતઃ ।

બ્રહ્માણ્ડોર્ધ્વગમૌલી સ પ્રોધદ્ભાનુસહસ્રભાઃ ॥ ૨૮.૨ ॥

ન દેવા ન ચ ગન્ધર્વા ન યક્ષોરગરાક્ષસાઃ ।

ગણેન્દ્રૈરપિ દુષ્પ્રેક્ષ્યઃ પ્રાકારો રત્નકલ્પિતઃ ॥ ૨૮.૩ ॥

તત્ર શૈલાશ્શિવેનૈવ ચાષ્ટદિક્ષુ પ્રતિષ્ઠિતાઃ ।

નિષધો હેમકૂટશ્ચ વિન્ધ્યો મલયદર્દુરૌ ॥ ૨૮.૪ ॥

મન્દરો હિમવાંશૈવ નીલોડત્રૈવ પ્રકાશિતઃ ।

તેષાં તપસ્યયા શમ્ભુસ્સન્તુષ્ઠો નિતરં તદા ॥ ૫ ॥

સ્વાવાસેડપિ મહાશૈલે મહાકૈલાસપર્વતે ।

તેષાં નિત્યં નિવસતિં દદૌ કારુણ્યતશ્શિવઃ ॥ ૬ ॥

અન્યત્ર તે શિલાશૈલાઃ કૈલાસે રત્નસન્નિભાઃ ।

તત્રપ્રાકારાષ્ટકોણેષુ વિહિતાશ્શૂલપાણિના ॥ ૭ ॥

--

પૂર્વતો નિષધો ભાતિ ચાગ્નેઝ્યાં હેમકૂટકઃ ।

વિન્ધ્યોડસૌ દક્ષિણે ભાતિ મલયો નૈરૂતે સ્થિતઃ ॥ ૮ ॥

વારુણ્યાં દર્દુરૌ ભાતિ વાયવ્યાં ભાતિ મન્દરઃ ।

હિમવાનુત્તરે ભાતિ ચૈશાન્યાં નીલપર્વતઃ ॥ ૯ ॥

અષ્ટદિક્ષુ સ્થિતા એતે મહાકૈલાસપર્વતે ।

स्वमौलिभिर्भासयन्ति दिशां स्तोमं नगोत्तमाः ॥ १० ॥

तन्मौलिसौधशिभरैस्सूर्यचन्द्रातिकान्तिडैः ।

माशिङ्क्यकान्तिर्नितषधश्चैन्ध्यामिन्द्रधनुः प्रभः ॥ ११ ॥

भोगं पातङ्कुर्मिषाञ्च पश्यन्डुष्यति याम्भया ।

निषधेशालयं तत्र मशिङ्कुम्भमनोडरम् ॥ २७ ॥

निषधो मूर्तिमांस्तत्र तलिङ्गं पूजयंस्तदा ।

भस्मरुद्राक्षसम्भ्रो द्विव्यैः पञ्चामृतैस्तदा ॥ २८ ॥

गन्धैश्चैव य वासोभिर्बिल्वमन्दाख्यम्भैः ।

धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैस्ताम्बूलैश्च नमंस्तदा ॥ २९ ॥

प्रदक्षिणाभिस्सततं निषधेशं स्तुवंस्थितः ॥ ३० ॥

--

आग्नेयबहुलामोदवनगन्धैश्च सुन्दरम् ।

मारुतो वाति धूपानां प्रमोदाभोदसुन्दरः ॥ ४२ ॥

तमालसुन्दरवनमग्निलोकविभूषणम् ।

अग्निदिक्रतौधगं (आनलैस्सौधगैः) तत्र सेवितं सुमनोडरम् ॥ ४३ ॥

अग्नीश्वराभिधं लिङ्गं पूजयन्तो हि वक्ष्यः ।

आग्नेयगणपैश्चैव तत्र तल्लोकवासिभिः ॥ ४४ ॥

पुरा समर्थ्य तल्लिङ्गं सर्वभक्षकृता दधत् ।

विमुक्तस्स तदा वह्निस्तं पश्यन् शङ्करोऽम्भया ॥ ४५ ॥

डेमकूटो मडाशैलो मूर्तिमान्लिङ्गमैश्वरम् ।

डेमकूटेश्वरं नाम्ना प्रतिष्ठाप्यात् भावनैः ॥ ४७ ॥

स्तौति देवं मडादेवं डेमकूटशुभ्रतः ॥ ४८ ॥

(स्तौति देवं डेमकूटो भस्मरुद्राक्षधृङ्गः) ॥ ४८ ॥

एत्थं सदा डेमकूटस्तत्र स्तौति मडेश्वरम् ॥ ५० ॥

--

मडेशाश्रयजोन्मादमुदितो विन्ध्यभूधरः ।

तन्मौलिगोपुरोत्तुङ्गशिभरैर्वृषभैरपि ॥ ४ ॥

મહાનીલગણોઘદ્ભાનીલીકૃતદિગન્તરઃ ।
 તન્મૌલિતિલકોદ્દામપુણ્ડરીકસહસ્રકૈઃ ॥ ૫ ॥
 નીલસારૈશ્ચ વૃષભૈર્મણિનેત્રૈશ્ચ શોભિતઃ ।
 સ્ફુટિકેન્દ્રમહાનીલજાલકાહ્લિતકુટ્ટિમઃ ॥ ૮ ॥
 નીરનીલોત્પલકૃતચારુમાલાવિભૂષિતઃ ।
 ગવાક્ષિત ઇવાભાતિ ચામ્બરં તત્ર સુન્દરમ્ ॥ ૯ ॥
 તસ્મિન્સૌધોત્તમે મઞ્ચે ચેન્દ્રનીલોરુપાદકે ।
 તસ્મિન્મઞ્ચોપરિલસન્નીલલોહિત ઈશ્વરઃ ॥ ૧૦ ॥
 દેવ્યા સદાસ્તે નિતરાં ગણવૃન્દનિષેવિતઃ ।
 પશ્યન્ યામીન્દિશં શમ્ભુર્યમં સંચમિનીશ્વરમ્ ॥ ૧૧ ॥
 ક્ષીડત્યત્યન્તમુદ્દિતો દેવો દેવ્યા મહેશ્વરઃ ।
 વિન્ધ્યમૌલિમહાસૌધે નીલેન્દ્રમણિકલ્પિતે ॥ ૧૬ ॥
 વિન્ધ્યો વિન્ધ્યેશ્વરં લિડ્ગં તત્ર સમ્પૂજ્ય ભક્તિતઃ ।
 પઞ્ચામૃતૈઃ કૃલરસૈશ્વન્નૈર્ધૂપદીપકૈઃ ॥ ૧૭ ॥
 બિલ્વચમ્પકમન્દારકરવીરસુપ્કુજૈઃ ।
 પ્રદક્ષિણાનતીભિશ્ચ મણિનીરાજનૈરપિ ॥ ૧૮ ॥
 સમ્પૂજ્ય વિન્ધ્યસ્સંસ્તૌતિ ભક્ત્યા વિન્ધ્યેશ્વરં શિવમ્ ॥ ૧૯ ॥
 ઇત્યં સ્તૌતિ સદા વિન્ધ્યો વિન્ધ્યેશં તત્ર શૈલરાટ્ ।
 - -
 મલયો નૈરૂતે ભાતિ રાજસુન્દરશેખરઃ ॥ ૨૧ ॥
 પુષ્પરાગમણિપ્રખ્યો નાનાનિર્ઝરકન્દરઃ ।
 રમ્યશ્ૂડગાગ્રવિલસદ્ગોપુરાવલિભાસુરઃ ॥ ૨૨ ॥
 રુદ્રકીડાદિસહિતો લલામવૃષભાઞ્ચિતઃ ।
 સ્વપ્રભાભાસિતોલ્લાસિસર્વલોકાતિગો નગઃ ॥ ૨૩ ॥
 પુષ્પરાગમણીકૂમ્ભસહસ્રસ્તમ્ભમણિઉતઃ ।
 સુરત્તલશોપેતસ્સહસ્રતલમણિઉતઃ ॥ ૨૫ ॥
 પરાર્ધ્યરત્નખચિતસિહ્માસનવરાશ્રયઃ ।
 રત્નગુચ્છમહાપુષ્પસરાલમ્બિતપીઠભૂઃ ॥ ૨૬ ॥

तत्रस्थभूषणोपेतो देव्या क्रीडति शङ्करः ।
 मडामलयजोद्भूतयन्त्रनाभोदिमारुतैः ॥ २७ ॥
 यन्द्रयन्त्रनलिमाङ्गो मडाकल्पकपुष्पधृङ् ।
 गुग्गुलूद्दामसुभगधूमामोदितदिक्तटः ॥ २८ ॥
 तान्त्रैरृतीं दिशं शम्भुः पश्यन्निरृतिजा-गणान् ।
 कृष्णान्करालान्विकटान्निस्त्रिंशवधारिणः ॥ २९ ॥
 समाम्बुधीनां डोणानि तदन्तर्गतभूमपि ।
 द्वीपांश्च सरितश्शैलान्वनानि य मडेश्वरः ॥ ३० ॥
 मलयेन स्वनाम्ना वै लिङ्गन्तन्मलयेश्वरम् ।
 मणिधाममयं तत्र पूजितं सर्वकामदम् ॥ ३१ ॥
 पञ्चामृतैश्चन्दनैश्च भिल्वमन्दारयम्पकैः ।
 धूपैर्द्विपैश्च नैवेद्यैः प्रणामप्रकमादिभिः ॥ ३२ ॥
 संस्तुवन्परया भक्त्या गिरिणा मलयेन य ॥ ३३ ॥
 छत्थं स्तौति सदा देवं मलयश्शैलसत्तमः ।
 - -
 द्दुर्दुरः पश्चिमे भाति नानाशङ्खवराश्रयः ॥ ३४ ॥
 वैदूर्यसारसुभगतत्सूत्रछविना ततः ।
 तन्मौलिगोपुरापारशिभरैरतिभासुरः ॥ ३५ ॥
 वैदूर्यसारगर्भाच्छसुन्दरान्तरकाञ्चितः ।
 तत्र सिद्धमासनं दिव्यं पञ्चयोजनकल्पितम् ॥ ३६ ॥
 परार्ध्यास्तरोपेतं तस्मिन्देव्या मडेश्वरः ।
 विडरत्यन्तरगणैर्वरुणो वारुणी श्रितः ॥ ३७ ॥
 दिशं पयोधिनाथेन पालितां यादसां तदा ।
 वैदूर्यरत्नमकुटतटभङ्गेन्दुशेपरः ॥ ३८ ॥
 तद्वैदूर्यमडासूत्रधाराविद्योदितान्तरः ।
 पश्यन्पश्चिमदिङ्नाथं वरुणं तद्गणानपि ॥ ३९ ॥
 देवभागांश्च तत्रत्यान् क्षेत्राणि य मडेश्वरः ।

विडरत्यम्बया सार्धं सौधे तस्मिन्पिनाकधृङ् ॥ ४७ ॥

दृष्टुरेशामिधं तेन पूज्यतं दिव्यधामगम् ।

पञ्चामृतासेयनैश्च गन्धैर्बिल्वैश्च यम्पदैः ॥ ४८ ॥

धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैर्नमनप्रक्रमस्तवैः ।

तुष्टाव दृष्टुरो देवं दृष्टुरेशं मधेश्वरम् ॥ ४९ ॥

--

वायव्यां मन्दरस्तत्र मणिमुन्दरकन्दरः ।

मधेशस्य प्रियो नित्यं सर्वमन्दारनन्दितः ॥ १ ॥

मन्दारतरुभिस्तस्य मौलिरथैर्द्योतिता दिशः ।

उरिन्मणिप्रभाजालपरिष्कृतदिगन्तरः ॥ २ ॥

तत्रदिव्या उरित्कान्त्या वामभागस्थया शिवः ।

सेवितो उरितोद्गमपादमञ्चेऽधिसंस्थितः ॥ १२ ॥

देवलोकांस्तथादेवो देव्या लोकाप्रतीक्षयन् ।

मन्दरेणार्चितं तत्र लिङ्गं सुन्दरमन्दिरे ॥ १४ ॥

नामैव मन्दरेशानमिन्दुकुन्दसमप्रभम् ।

पञ्चामृतैस्तथा नीरैश्चन्दनैर्बिल्वपलवैः ॥ १५ ॥

अरविन्दमरन्दैश्च मन्दारतरुजैस्सुमैः ।

धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैर्नमनकर्मैस्तथा ॥ १६ ॥

आनन्दसुन्दरोदारस्तवैरसंस्तौति भक्तितः ॥ १७ ॥

एत्थं स्तौति सदा देवं मन्दरश्चारुकन्दरः ।

मम मातामहोद्गमशोभरैरर्दिता दिशः ॥ १८ ॥

--

डीरसारमयो भाति छिमवान् गगनातिगः ।

छिमसारमडाधाराशशिकान्तशिलाभयः ॥ २० ॥

तत्कान्तिकान्तिता लोका मडागोपुरभासुरः ।

रुद्रावतार्यरितैर्वृषस्तोमविराजितः ॥ २१ ॥

नियुतं योजनायामः कैलासोत्तरभागगः ।

सहस्रकेसरिसटातटभ्राजिसुपाण्डुरः ॥ २२ ॥

सुधासागरमध्यस्थमणिद्वीपं शिवप्रियम् ।
नीपापारवनं तथ्य रत्ननीपैस्समावृतम् ॥ ४० ॥

डिमशैलामलाकारधारासौधे मधेश्वरः ।
द्रेव्या विडरति स्वैरं यलख्यामरवीजनैः ॥ ४१ ॥

रत्नयाम्पेयमालाभिर्भूषितस्तत्र शङ्करः ।
गाण्डैरुधतलसत्त्रिशूलकरभासुरैः ॥ ४२ ॥

डिमायलेश्वरं विडुगं यन्द्रस्कृटिकधामगम् ।
अपारवरिवस्थाभिर्डिमशैलेन यार्थितम् ॥ ४३ ॥

पञ्चामृतैः इलरसैस्सुगन्धैर्यक्षकर्मैः ।
भित्त्वारविन्दकल्लारैश्चम्पकैर्वकसम्भवैः ॥ ४४ ॥

धूपदीपोपहारैश्च प्रणामप्रकमादितिः ।
अस्तौषीद्विमशैलेशं डिमांश्च कृताञ्जलिः ॥ ४५ ॥

धत्थं डिमायलस्स्तौति डिममौलिमधेश्वरम् ।

--

नीलो विभाति यैशान्यां डैलासामलपर्वते ॥ ४७ ॥

रम्यसानुशतोपेतस्सडस्रशिष्यैर्वृतः ।
नीलोऽपि वामतश्शैलः प्रवालमणिभासुरः ॥ ४८ ॥

प्रवालवर्तुलात्यच्छमालागुच्छैकशोभितः ।
तत्रैव सुमनामोदमाधुघुङ्कृतषट्पदः ॥ ५५ ॥

तत्प्रवालमणिज्योत्स्नानिवारिततमस्त्रुटिः ।
तस्मिन्प्रवालपादाच्छमञ्चके स्तरणस्तृते ॥ ५६ ॥

द्रेव्या विडरति प्रीत्या यन्द्रयुगे मधेश्वरः ।
समाधिवेष्टितापारभूमयोद्वीपकानपि ॥ ५७ ॥

वनानि सरितश्शैलान्क्षेत्राण्यपि मधेश्वरः ।
धशानलोकं तत्रैव नानारुद्रगणैर्वृतम् ॥ ५८ ॥

--

शृणुष्व जैगीषव्यत्वं पापभङ्गाय डेवलम् ।

નિષધેશો હેમકેશો વિન્ધ્યેશો મલયેશ્વરઃ ॥ ૬૩ ॥

દર્દુરેશો મન્દરેશો હિમશૈલેશ્વરો હરઃ ।

નીલેશ્વરોઽહિ પરિતો મહાસૌધવરાશ્રયાઃ ॥ ૬૪ ॥

રમ્યગોપુરકોપેતા નગાસ્ત્ર વપુર્ધરાઃ ।

પૂજ્યન્ત્યત્ર લિડ્ગાનિ બિલ્વપત્રૈર્મનોહરૈઃ ॥ ૬૫ ॥

નીલોઽપિ તત્ર નીલેશં પૂજ્યાનેકૈસ્સુમૈરપિ ।

ધૂપૈર્દીપૈશ્ચ નૈવેઘ્નૈસ્સ્તૌતિ નીલેશ્વરં શિવં ।

સ્વમૌલિમણિજાપારધામગં પ્રાગ્જલિસ્તદા ॥ ૬૬ ॥

ઇત્યં સ્તુવન્તિ તે શૈલા ગિરીશાં ગિરિશં તદા ॥ ૬૮ ॥

॥ ઇતિ શિવરહસ્યાન્તર્ગતે માહેશ્વરાખ્યે કૈલાસશૈલે અષ્ટદિકપ્રતિષ્ઠિતાન્ નિષધહેમકૂટાદિનિવાસવર્ણનમ્ ॥

- ॥ શ્રીશિવરહસ્યમ્ । માહેશ્વરાખ્યઃ પ્રથમાંશઃ । અધ્યાયઃ ૨૮-૨૯-૩૦ । વાવૃત્તશ્લોકાઃ ॥

- .. shrIshivarahasyam . mAheshvarAkhyaH prathamAMshaH . adhyAyaH 28-29-30.
vAvRRittashlokaH ..

Notes:

Skanda સ્કન્દ describes to Jaigīṣavya જૈગીષવ્ય; the eight mountains stationed in the eight directions - Aṣṭadiśāḥ અષ્ટદિશાઃ around Mount Kailāsa કૈલાસ શૈલ (viz. in Niṣadha નિષધ in the East, Hemakūṭaka હેમકૂટક in SouthEast, Vindhya વિન્ધ્ય in the South, Malaya મલય in SouthWest, Dardura દર્દુર in the West, Mandara મન્દર in NorthWest, Himavān હિમવાન્ in the North and Nīla નીલ in NorthEast), as they worship the respective Śivaliṅga-s શિવલિડ્ગ (viz. Niṣadheśvaram નિષધેશ્વરમ્, Hemakūṭeśvaram હેમકૂટેશ્વરમ્, Vindhyeśvara વિન્ધ્યેશ્વર, Malayeśvaram મલયેશ્વરમ્, Dardureśam દર્દુરેશમ્, Mandareśam મન્દરેશમ્, Himācaleśvaram હિમાચલેશ્વરમ્, Nīleśam નીલેશમ્) at their residences - central to which is the Residence of the ever compassionate Śiva શિવ, who also sports with the Devī દેવી in all the eight directions. Śivarahasyam Aṃśaḥ-1 (Māheśvarākhyā) શિવરહસ્યમ્ અંશઃ-૧ (માહેશ્વરાખ્ય) has several descriptions about Mount Kailāsa કૈલાસ શૈલ and Śiva શિવ. Selected verses from some of the chapters are presented here.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

Kailasavarnanam 8

pdf was typeset on December 20, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

